

Minek is az a választójog?

Írta: SZEGVÁRI SÁNDORNÉ

Nemcsak felületes csacsogóktól, néha komoly, gondolkodó emberektől is hallottuk ezt a kiszólást.

Ugyan minek?

Hát igazán érdemes annyi időt és pénzt és mindenképp fölényesen annyi megfeszített munkát, annyi energy feláldozni – a választójogért?

Különösen pedig ti férjes asszonyok, mit akartok ti? Hisz van férjetek, vannak gyermekeitek, van ott-honotok. És mit akartok Magyarországon, ahol a törvény és jogszokás annyira kedvez az asszonynak?

Mi, feministák, minden időben kielégítő feleletet tudtunk adni ezekre a kérdésekre azoknak, kik meg akartak bennünket hallgatni. Az utóbbi idők konkrét eseményei azonban oly súlyos új bizonyítékokat szolgáltatottak igazságaink mellett, hogy szinte fölényessé vált minden további érvelés, okoskodás, ékesszólás!

Ezek a meglepő események úgy festenek, mint hogyha holmi fanatikus választójogi harcok rendelt volna a sorstól és hatásra állíttatta volna be őket egy ügyes színházi rendezővel, hogy még a legindolenszel magyai asszonyt is kegyetlenül fölírzza nembánomságából.

Ez év tavaszán szavazta meg az országgyűlés a; új választójogi törvényt, mely Magyarország asszonyait újra kizárta az alkotmányból. Közvetlenül a törvény elfogadása előtt tárgyalta a parlament az állam hivatalnokok és a tanítók fizetés- és nyugdíjrendezéséről szóló törvényjavaslatot.

Tudjuk, hogy a szervezett asszonyok nagy küzdelmek árán sem voltak képesek elérni azt, hogy sérelmes intézkedéseket teljesen kihagyják a javaslatból.

Az új törvény tehát visszaesést jelent az eddigi állapotokkal szemben. Magyarországon eddig, a régebbi, ebben a tekintetben igazságosabb törvény alapján, legalább ezen a téren érvényesülhetett az »egyenlő munkáért: egyenlő fizetés« elve.

Közvetlenül az új választójogi törvény elfogadása után törvényhozásunk munkája egy ennél még sokkal súlyosabb, a magyar asszonyok összeségét sújtó jogsértéssel fenyeget bennünket.

A polgári törvénykönyv tervezete, melynek tárgyalása előtt most áll a képviselőház bizottsága, családjogi tekintetben oly részleteket tartalmaz, melyek napnál világosabban bizonyítják, milyen mulhatatlanul, milyen sürgősen volt már szükségünk a politikai jogokra.

Oly igazságtalan és emellett minden logikát fitymáló, oly elfogadhatatlan paragrafusok, mint amilyeneket pld. a házassági jogi szakaszokban találunk lépésről lépésre, csakis úgy jöhetnek létre, ha csupán férfiak által választott férfiak eszeinek ki felelésekre és anyákra nézve kötelező törvényeket.

Magyarországon e téren ilyen reakcióra még sem voltunk elkészülve. Javíthatatlan optimista létünkre ugyanis azt képzeltük, azt vártuk egy polgári törvénykönyv magyar kodifikátoraitól, hogy mást, mint a

jó magyar tradíciók alapján modern irányba fejlesztett családjogot nem is hozhatnak nekünk.

Ismeretes, hogy régi házassági vagyoni jogunk megfelelően helyes és igazságos elveken épült fel, ellentétben a többi kultúrország törvényeivel. E téren külföldön a reformmunka lassan és vontatva halad ott, ahol a nőknek nincsen legális befolyásuk a törvényalkotásra, rohamosan azokban a szerencsés országokban, ahol a nők már osztoznak a férfiak politikai jogaiban.

A nőmozgalom gondolkodói bebizonyították és a modern jogbölcselet elfogadta azt az igazságot, hogy nem a vagyoni közösség, hanem a vagyoni különítés rendszere a házastársak közötti békének és a család érdekei megóvásának kellő alapja.

Ezt a modern elvet Magyarországnak egy zse-

harcok megakasztották a törvényhozás működését.

Szép, rózsaszínű álmok, melyekből keserű valóságra ébredtünk.

A tervezet a magyar nőnek nem akarja megadni az egyéni és emberi szabadságot. A házasságon belül legsajátosabb munkakörében, családjában, háztartásában, gyermekei nevelésében tovább is a férj szava dönt. Továbbra is ingyen munkára kötelezett, melyért csak eltartás jár neki. Férje továbbra is parancsolólag kijelölheti lakását és lakóhelyét.

Idáig csak konzervatív a tervezet, e pontokban minden úgy maradt, ahogy volt!

De találkozunk ám »reformmunkával« is. A házassági vagyoni jog szakaszaiban szorgalmasan »reformál« a tervezet, még pedig reakciósán. Ne gondolja senki,

niális törvényhozója már a XVI. század elején állapította meg.

Werböczy Hármaskönyvében vannak letéve a magyar asszony szabad vagyonának jogalapjai. Legvilágosabban az I. rész 110. cikkében, mely szerint a házastársak mindegyike önállóan rendelkezik vagyonával és szerzeményeivel.

Régi törvények és jogszokások alapján alakult ki a magyar asszony özvegyi joga is, amely szerint a férj halála után a hagyaték egész haszonélvezete az özvegyet illeti.

Ilyen előzmények után mi – elég naivul azt hittük, hogy családjogunk más tekintetben sérelmes és elavult intézkedései csak azért maradhattak nálunk eddig is érvényben, mert a szünni nem akaró közjogi

hogypld. a hozományvaló visszaéléseket akarná megakadályozni. Ellenkezőleg. Annyira megtámadja a szabad vagyon intézményét, annyi rést üt rajta, annyit lenyiszál belőle, hogy végre csak egy szegényes roncs marad meg belőle.

Az özvegyi jogot pedig – nagyon szellemsen – olyformán nyirbálná meg a tervezet, hogy az özvegy anyát majdnem teljesen kiszolgáltatná gyermekei jó-, vagy rosszakaratának, amennyiben ők minden indokolás nélkül ellátásra szoríthatják az özvegy anyát. Etikai szempontból ilyen özvegyi jog rosszabb a semminél, mert fonák, természetellenes viszonyt terén meg gyermek és anya között. A tervezet tehát eddig részben konzervatív, részben reakciós. Hogy azonban – az egészséges haladás kivételével – minden iránt;

zat képviselve legyen, van a törvénycikknek egy sora, melyekben valóságos forradalmárnak mutatkozik a tervezet.

Új kötelességeket kívántok, asszonyok? Nesze nektek, feministák, kaptok annyit, hogy bele is görnyedhettek! Nincs Európának, nincs az egész kultúrvilágnak, törvénykönyve, mely annyi munkakötelességet róna a feleségre, mint pld. a tervezet 29. §-a, mely szerint: »A feleség köteles a közös háztartásban házi munkákat végezni, férjét keresetében közremunkálkodással támogatni, sőt köteles önállóan is keresni, amennyiben mindent életviszonyaik így hozzák magukkal.« Lehet-e ennél több kötelességet róni a feleségre?

Egy egész sor új vagyoni jogi kötelezettséget is hoz a feleség terhére a tervezet, melyek közül a méltányosak is csak új jogok fejében volnának elfogadhatók.

Lázás izgalommal, mély felháborodással vették tudomásul a magyar asszonyok a sérelmes szakaszok tartalmát. Mi, feministák is méltatlankodtunk, mi is felháborodtunk – de mi ezen felül dolgoztunk is.

Nem riadtunk vissza semmi nehézségtől, semmi fáradságtól, hogy véleményünket eljuttassuk a törvényhozás illetékes tényezőihez. Megtettünk mindent, ami hatalmunkban volt, hogy megértessük a törvényhozókkal, hogy a tervezet sérelmes részei nem válhatnak törvényekké.

Meg akarjuk óvni asszonytársainkat az őket fenyegető csapástól.

Talán megkegyelmeznek nekünk, talán meghallgatják kérő szavunkat azok, kik politikai tekintetben korlátlan uraink és parancsolóink.

El kell fogadnunk a reánk kényszerített törvényt, legyen az bármily célszerűtlen, legyen az bármily igazságtalan, mert mi asszonyok politikai rabszolgák vagyunk.

Százszorosan érezzük ennek a szomorú helyzetnek a súlyát, mikor házassági törvényekről van szó, melyek – sajnos – ma még sokkal nagyobb jelentőséggel bírnak az asszonyra, mint a férfire nézve.

Minek nektek a választójog? Azt kérdezik tőlünk! Hisz van férjetek, vannak gyermekeitek, van otthonotok. Mi pedig azt feleljük: Éppen mert van családjuk és otthonuk, éppen azért kell nekünk valamennyi polgárjog.

Míg a feleségek és anyák összesége ki van zárva a törvényalkotásra való közvetlen befolyástól, addig nem lesznek igazi házasságok, megelégedett családok és harmonikus otthonok.

Addig nem lesz a feleségből egyenrangú, egyenlő felelősségre kötelezett és egyenlő jogokkal felruházott társa férjének, egyenértékű szülője gyermekének.

És addig – elszörnyűködve tapasztalják ezt most asszonyaink – még az is mulandónak bizonyul, amiről azt hitték, hogy éreszobornál is szilárdabban áll. Évszázados régi jogaink, régi jó házassági törvényeink is csak homokra voltak építve, mert nincsenek politikai jogaink, amelyek segítségével meglevő jogainkat biztosíthatnók.

Minden célunk, minden ideálunk megvalósulása felé a legegyszerűbb és a legbiztosabb ut a választójogon keresztül vezet.

A kapu, mely bennünket ettől az ösvénytől elválaszt és melynek bejáratát kilenc éve ostromoljuk, a nőket újból kizáró választójogi törvény által a múlt év tavaszán becsapódott előttünk. De nem maradhat sokáig bezárva, mert az ellenállás csak fokozta munkakedvünket, küzdő képességünket. Most már tömegesen fognak hozzánk csatlakozni asszonytársaink munkájukkal, lelkesedésükkel hozzánk fog szegődni minden elfogulatlan férfi is, aki belátja, hogy csak attól az asszonytól, ki visszanyerte a hosszú szolgátságban elvesztett testi és lelki egyensúlyt, hogy csak a szabad anyától várható az a nemzedék, mely egy megújított, egy boldogabb társadalom alapköveit k fogja rakni.